

повно розкривається зміст, як це маємо в поезії «Перед грозою»: *Перший проїхав фургон – / загуркотали колеса / на позахмарнім мосту.... / Загуркотали – і стихло* [3, с. 92].

Отже, творчій манері М. Драй-Хмари властива наснаженість музичною стихією, магією звуку. Аналіз музичної стихії у творчості поета зумовив необхідність з'ясувати проблему співвідношення слова, музики і міфу. Звідси й ототожнення природних явищ із музичними інструментами або їхнім звучанням («*грає вітер на весь світ*», «*На сході гомін, спів буревію*» та ін.), що засвідчило тяжіння митця до міфософської тенденції в освоєнні та сприйнятті дійсності. Поет послуговувався примхливими асонансами, алітераціями, внутрішніми римами та іншими стилістичними засобами, частково притаманними народнопісенній творчості. Звуки допомагають не тільки авторові творити певні настрої, але й читачеві ними перейматися.

Список використаних джерел

1. Ашер О. Драй-Хмара як поет / Драй-Хмара М. Поезії. Нью-Йорк: Свобода, 1964. С. 7–23.
2. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів, 1996. 633 с.
3. Драй-Хмара М. Вибране / упор. Д. Паламарчука, Г. Кочура. Київ: Дніпро, 1989. 542 с.
4. Франко І. Із секретів поетичної творчості / Зібрання творів: у 50-ти т. Київ: Наукова думка, 1981. Т. 31. С. 45–119.
5. Родіонова І. Стилетвірні доміанти поезії Михайла Драй-Хмари. Миколаїв: ФОП Швець В. М., 2021. 201 с.

Христина Шпак

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Нині актуальним питанням є розвиток екологічної компетентності здобувачів початкової освіти, оскільки до наболілих екологічних проблем додалися нові проблеми, пов'язані з війною в Україні. У контексті концепції сталого розвитку особливу роль відіграє екологічна освіта учнів, яка спрямована на формування їхньої екологічної грамотності, позитивного ставлення до природи та усвідомлення його впливу на життя і здоров'я людини.

У Державному стандарті початкової освіти наведено перелік ключових компетентностей, які необхідно формувати у здобувачів початкової освіти. Серед них виокремлена екологічна компетентність, що «передбачає

усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів з розумінням важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства» [2].

Науковиця В. Маршицька розглядає екологічну компетентність «як здатність особистості до ситуативної діяльності в побуті та природному оточенні, коли набуті екологічні знання, навички, досвід і цінності актуалізуються в умінні приймати рішення і виконувати адекватні дії, усвідомлюючи їх наслідки для довкілля» [4, с. 20]. У сучасному світі формування екологічної компетентності дитини передбачає не тільки надання необхідних знань, але й навчання її застосувати ці знання в практичній діяльності відповідно до власних цінностей та життєвих пріоритетів.

Початкова школа має ключове значення у формуванні системи морально-етичних та соціально-політичних цінностей учнів, що становить основу для розвитку екологічної освіти та життєвих компетентностей. Великі зміни відбуваються в характері дітей в молодшому шкільному віці. Учень долає свій егоцентризм та відокремлює своє «Я» від навколишнього світу. Розширюючи свої знання про навколишнє середовище для здобувачів початкової освіти природні об'єкти відкриваються як суб'єкти.

Основна мета вчителя – створення сучасного освітнього середовища, яке забезпечить умови, засоби, технології для формування екологічної компетентності учнів та виховання їх на цінностях.

Зазначимо, що формування екологічної компетентності учнів початкових класів передбачає: засвоєння ключових понять, наукових фактів про природу; усвідомлення матеріальної і духовної цінності природи для суспільства та людини [5, с. 29].

При плануванні освітнього процесу в сучасній початковій школі ефективно діють методи та прийоми інтегрованого, інтерактивного, ігрового, проектного та проблемного навчання, що дозволяють розвивати критичне мислення, навички дослідницької діяльності та здатність до аналізу й обґрунтування власної думки. Особливо цінною технологією навчання в сучасній школі є використання STEM-освіти екологічного напрямку, таких як LEGO-конструювання, які дозволяють дітям набувати навички дослідницької діяльності. На думку Грошовенко О. П., Пахальчук Н. О., Стахової І. А., «використання учителем інноваційних технологій дозволяє забезпечити успіх у реалізації завдань екологічного виховання, сприяти накопиченню екологічних знань, виховувати любов до природи, прагнення берегти, примножувати її, формувати вміння і навички діяльності в природі» [1, с. 3].

Як свідчить аналіз психолого-педагогічної літератури, формування екологічної компетентності може бути ефективнішим, якщо учні долучаються до навчального процесу як активні учасники. Неабияк важливо долучати учнів до практичних дій, які спрямовані на збереження довкілля та підтримку сталого розвитку. Для цього можуть використо-

уватися різні педагогічні прийоми (екологічні акції; посадка зелених насаджень; виготовлення годівниць та шпаківень; догляд за рослинами; екологічні суботники; рейди по впорядкуванню парку, берегової зони річки); навчально-просвітницька діяльність (втілення та захист еко-проектів; конкурси малюнків, плакатів, листівок; конкурси екологічних казок, віршів; випуск екологічної газети; проведення тематичних тижнів; випуск буклетів на екологічну тематику; створення презентацій) [6, с. 351].

Як свідчить аналіз практики, одним зі способів формування екологічної компетентності є екскурсії до природних заповідників та парків, під час яких учні можуть навчитися розпізнавати різні види рослин і тварин, вивчати їх взаємодію та роль у екосистемах. Крім того, екологічна компетентність може бути розвинута через інтерактивні методи навчання, такі як гра. Ігри можуть бути спрямовані на вивчення різноманітних аспектів екології та сталого розвитку, наприклад, сортування відходів, збереження ресурсів і зменшення використання шкідливих речовин.

Згідно сучасних досліджень та принципів партнерської педагогіки, необхідним є залучення батьків до формування екологічної культури їхніх дітей. Батьки можуть допомогти учням зрозуміти важливість охорони довкілля та бережного використання ресурсів, бути прикладом, а також виховувати їх у дусі поваги до природи та відповідальності за свої дії.

Для успішного формування екологічної компетентності у дітей необхідно забезпечити відповідний рівень кваліфікації педагогів та наявність спеціальних програм і методичних матеріалів, які допоможуть вчителям проводити ефективне навчання у цій галузі. Підвищенню їхньої компетентності сприятимуть тренінги, участь у онлайн-курсах, тренінгах на платформах неформальної освіти. У процесі фахової підготовки майбутні вчителі ознайомлюються з різними методами та завданнями, які містять пізнавальний характер. Це застосування кросвордів, ребусів, екологічних загадок, спостережень, екскурсій, створення екологічних гуртків, в процесі яких засвоюють навчальний матеріал ближче до природного середовища. Також на при викладанні інтегрованого курсу «Я досліджую світ» використовується дуже широко метод проектів, який викликає інтерес у здобувачів освіти та підвищує збагачення новими знаннями, вміннями та навичками здобувачів освіти [3, с. 148–149].

Отже, формування екологічної компетентності здобувачів початкової освіти є важливим елементом виховання свідомих та відповідальних громадян. Для розвитку екологічної компетентності учнів початкової школи в освітньому процесі необхідно використовувати практичні засоби, які сприяють її розвитку. Для ефективного впровадження цих засобів, вчителям потрібно виробити комплексну систему роботи, що включає стимулювання дітей до раціонального використання природних ресурсів, виховання відповідальної поведінки та ставлення до природи, усвідомлення різноманіття природи, її взаємозв'язків, а також розвиток дітей у навколишньому світі з розумінням наслідків власної поведінки та пізнанням природи.

Список використаних джерел

1. Грошовенко О. П., Пахальчук Н. О., Стахова І. А. Технології формування природничо-екологічної компетентності молодших школярів. *Publishing House "Baltija Publishing"*, 2021. С. 1–4.
2. Державний стандарт початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р., № 87). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>.
3. Котяш І. С. Екологічна компетентність майбутніх фахівців початкової освіти в умовах нової української школи. *Напрямок 1. Загальна психологія та психологія особистості*, 2020. С. 147–149.
4. Маршицька В. В. Сутнісні характеристики екологічної компетентності учнів початкової школи. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Київ*, 2005. С. 20–24.
5. Матвеева Н. О. Теорія і методика виховання: формування екологічної культури молодших школярів: навч.-метод. посіб. / Н. О. Матвеева. Івано-Франківськ, 2013. С. 147.
6. Мірошник І. В., Заводенко М. М. Зміст формування екологічної компетентності у молодших школярів в умовах нової української школи. In: *The 11th International scientific and practical conference "Actual problems of learning and teaching methods" (December 06–09, 2022)*. Vienna, Austria. International Science Group. 2022. С. 352.

Вініамін Щербак

СТРАТЕГІЯ, ЯК СИСТЕМА ДОВГОСТРОКОВИХ ЦІЛЕЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Прискорення реформаторської, трансформаційної діяльності та вагомих змін економіки передбачає процес інтеграції до більш розвиненої світової та європейської політичної та економічної системи. Загострення конкурентної боротьби підприємств України в усіх галузях передбачає перебування у складній ситуації, а в останній час ситуація значно погіршилась через коронавірусну кризу та військову агресію. Тому виважена інвестиційна політика, враховуючи цінове питання, дасть можливість провести роботу на ринку та дослідити попит та пропозицію на товар, який задовольнить потреби, як якісно, так і кількісно. Тому без вагової шкоди для підприємства ефективно побудована інвестиційна політика дасть змогу пройти кризові часи стабільно. Оскільки в ситуації обмежених грошових коштів та кризових явищ одним із ключових елементів стабільності є розробка всеохоплюючої інвестиційної стратегії.

Узгодження можливостей підприємства з умовами середовища та розробка комплексу заходів, які забезпечують їх досягнення на основі